

Martin Baxa,
primátor Plzně:

Covid-19 nás poučil, že se ve městě máme spoléhat hlavně sami na sebe

KAUZA

Pomůže nový zákon o odpadech dostat zpoplatnění odpadů na skládkách pod větší kontrolu?

SPRÁVA A ROZVOJ

Státní fond podpory investic startuje. Co přinese územním samosprávám?

LEGISLATIVA

Jak řešit situace, které zákon o obcích výslovně neupravuje (6)

TÉMA
Obce a odpady

Nebezpečný elektroodpad na půdě Poslanecké sněmovny

Ministerstvo životního prostředí předložilo do parlamentu České republiky návrhy nových odpadových zákonů. Významnou součástí těchto zákonů je úprava, která se týká sběru a recyklace elektroodpadu. To je velmi důležité, protože některé jeho skupiny (zářivky, televize, ledničky) obsahují látky, které jsou ve větších koncentracích velmi nebezpečné.

Za sběr a ekologickou recyklaci elektroodpadu jsou zodpovědní výrobci a dovozci nových elektrozařízení v rámci tzv. rozšířené odpovědnosti výrobce. Ta ukládá výrobcům (a dovozcům) povinnost postarat se o své produkty i po skončení jejich životnosti. Tedy v okamžiku, kdy se spotřebitel rozhodne, že už produkt nebude dále využívat a stane se z něj odpad. Výrobci a dovozci si k tomuto účelu zakládají tzv. kolektivní systémy. Kolektivní systémy jsou soukromé firmy vlastněné a řízené výrobcí/dovozci elektrozařízení, které se starají o sběr elektroodpadu a jeho následnou ekologickou recyklaci.

Díky aktuálně rychle rostoucí životní úrovni je elektroodpad nejrychleji přibývajícím druhem odpadu. Bohužel, současný zákon upravující jeho sběr je již značně zastaralý, což působí značné problémy. Zvláště složitý je sběr těch skupin elektroodpadu, které jsou nebezpečným odpadem. Elektroodpad se totiž dělí do 6 skupin, z nichž charakter nebezpečného odpadu mají 3 skupiny. Jde především o zářivky (obsahují rtuť), ledničky (obsahují freony) a televize (část z nich obsahuje olovo). Sběr a ekologická recyklace těchto tří skupin je tedy velmi důležitá, protože látky, které jsou v nich obsaženy, mohou představovat riziko pro zdraví občanů a pro životní prostředí jako takové. Zbylé 3 skupiny, tj. malé a velké spotřebiče (jako např. sušičky, pračky, sporáky) a telekomunikační technika (např. mobily) se sbírají především proto, že obsahují suroviny, které jsou zajímavé pro recyklaci, jako je např. železo, hliník, měď, stříbro, zlato atd.

Hlavním nedostatkem současné, již notně zastaralé odpadové legislativy, je to, že neobsahuje žádné závazné cíle na sběr elektroodpadu. Povinné osoby (tj. výrobci/kolektivní systémy) si v podstatě samy určují, kolik ho ze sběrných dvorů obcí seberou. Vzhledem k tomu, že náklady na sběr a recyklaci 3 skupin nebezpečného elektroodpadu (zářivky, televize, lednice) jsou daleko vyšší než náklady na sběr ostatních skupin elektroodpadu, není o nebezpečný elektroodpad logicky moc velký zájem. Pro srovnání – sběr a ekologická recyklace 1 kg zářivek obsahujících rtuť je cca 10krát dražší než sběr a recyklace 1 kg velkých spotřebičů (např. pračky nebo sušičky). Ministerstvo životního prostředí se proto rozhodlo zlepšit situaci obcí a občanů v rámci sběru elektroodpadu a vložilo do nových odpa-

dových zákonů závazné cíle sběru elektroodpadu pro výrobce/kolektivní systémy. Tyto cíle sběru a recyklace jsou rozdělené a členěné tak, aby byl zejména zajištěn sběr nebezpečného elektroodpadu. Zářivky, televize i lednice proto mají svůj samostatný cíl sběru pro každou skupinu zvlášť. Vždy je tedy nutné sesbírat do požadované minimální výše 65 % jak zářivky, tak lednice i televize (65% ze všech prodaných elektrozařízení). Není tedy možné, nahrazovat sběr nebezpečného elektroodpadu jinými skupinami elektroodpadu (jako např. pračkami nebo sporáky), jejichž shromažďování a ekologická recyklace je daleko lacinější.

Rozdělení na několik samostatných cílů je velmi důležité. Pokud by totiž byl jen jeden, bez rozlišení na skupiny (viz např. tabulka níže), objevilo by se samozřejmě riziko, že by to povinné osoby (výrobci/kolektivní systémy) nemotivovalo ke sběru nebezpečného elektroodpadu, finančně náročného na sběr a recyklaci. Naopak by spíše sbíraly třeba sporáky a myčky, na což by následně doplácely v první řadě obce. Nesly by riziko, že se u nich nebezpečný elektroodpad začne kupit, a nikdo ho nebude odvážet a ekologicky recyklovat.

Návrh Ministerstva životního prostředí je tedy velmi zdařilý a propracovaný. Je rovněž plně v souladu se směrnicí EU, která požaduje, aby se skupiny elektroodpadu obsahující nebezpečné látky (freony, rtuť atd.), sbíraly separovaně a ve vysokých objemech. Pro elektroodpad, který nemá charakter nebezpečného odpadu (velké spotřebiče, malé spotřebiče a IT technika), je stanoven pouze jeden společný cíl sběru, protože u něj není riziko úniku nebezpečných látek a sbírají se vcelku bez problémů a primárně kvůli recyklaci surovin. Ministerstvo životního prostředí tak přichází s velmi efektivním a chytrým řešením, které zajistí, že skupiny nebezpečného elektroodpadu, budou skutečně sbírány. V naprosté většině vespělých západoevropských zemích, jako je např. Velká Británie, Německo, Španělsko atd., jsou již delší dobu nastaveny jasné mechanismy zajišťující, aby povinné osoby byly nuceny sbírat nebezpečný elektroodpad. Samostatné cíle na sběr a recyklaci nebezpečného elektroodpadu jsou dány třeba v Portugalsku. Např. zářivky a lednice se musí v Portugalsku sbírat dokonce na úroveň 70 % (podíl z nových elektrozařízení uvedených na trh), zatímco EU požaduje pouze 65 %. Doufáme tedy, že poslanci a senátoři podpoří návrh Ministerstva životního prostředí, aby byl zajištěn skutečně efektivní sběr nebezpečného elektroodpadu i v České republice. ■

Povinné cíle sběru	Rok 2021 a dál	
		%
Odpadní elektrozařízení (všechny skupiny)		65
	Odpadní elektrozařízení skupiny 1 (lednice)	65
	Odpadní elektrozařízení skupiny 2 (televize)	65
	Odpadní elektrozařízení skupiny 3 (zářivky)	65

Povinné cíle sběru	Rok 2021 a dál	
		%
Odpadní elektrozařízení (všechny skupiny)		65

Ing. PETR ČÍHAL,
obchodní ředitel,
kolektivní systém EKOLAMP